

ПРОБЛЕМАТИКА ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОФЕСІЙНОГО СУДДІ

Вербіцький Б.А.,

студент юридичного відділення

Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола

м.Тернопіль, Україна

*Науковий керівник **Самойлова І.А.***

викладач

Проблематика теоретичних аспектів і певної практики визначення правового статусу професійного судді, зокрема вимог до кандидата на посаду судді, а також порядок створення суддівського корпусу, у літературі представлена науковими працями Тодоренка В.П., Шевчука І.В., Кравчука М.Б., тощо. Попри значний обсяг наукових досліджень, проблема правового статусу професійного судді залишається досі не вирішеною [1, с.263].

Після проголошення незалежності України суди загальної юрисдикції почали набувати важливого значення у суспільстві і державі як органи публічної адміністрації, які мають забезпечувати неухильне й точне застосування чинного законодавства, що, у свою чергу, є однією з обов'язкових умов захисту прав та свобод людини, прав та законних інтересів юридичних осіб, гарантованих Конституцією України, а окрім того, інтересів самого суспільства і держави.

Одним із основних завдань сучасної судово-правової реформи полягає у реалізації демократичних ідей правосуддя, які вироблені світовою практикою й наукою. У цьому зв'язку особливого значення набуває розробка концептуальних основ статусу суддів України, який відповідатиме міжнародним стандартам, оскільки виключно останні є носіями судової влади в державі.

Особливо ці питання стали актуальними в умовах сьогодення, у період прийняття та оновлення процесуального і судового законодавства України. Тому саме зараз є таким необхідним принципово новий підхід до визначення поняття, змісту і структури правового статусу судді [2, с.34-35].

Поняття правового статусу судді, визначається юридичною енциклопедією, відповідно до якої **правовий статус** (у перекладі з латинської «становище») – це сукупність прав і обов’язків фізичних та юридичних осіб, які визначаються Конституцією України, законами, нормативно-правовими актами та міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України.

Правовий статус професійного судді характеризує обсяг правових можливостей, певну міру свободи поведінки носія судової влади.

Питання статусу судді, з однієї сторони, є одним з ключових питань при визначенні його місця та ролі в судовій владі, а з іншої – досить структурованим інститутом, що й зумовлює певну складність його розгляду.

Враховуючи всі події, що склалися в Україні впродовж останніх років, проблематика правового статусу суддів є значно актуальним питанням в умовах сучасності.

Досить значний внесок у розробці цієї проблеми зробили такі вчені, як В. Бринцева, Т. Варфоломеев, В. Висоцька, В. Гринюк, В. Малярєнко, І. Марочкіна, В. Молдован, Л. Москвич, І. Назарова, С. Подкопаєва, В. Попелюшко, С. Прилуцька, В. Селіванов, С. Слінько, М. Хавронюк, В. Шишкін та інші. Проте, незважаючи на те, що окремі проблеми правового статусу суддів, в різні часові періоди були предметом вивчення ряду вчених, все ж таки, єдина думка щодо поняття та змісту правового статусу судді відсутня [3, с.56].

Окремою темою у цьому питанні є проблема тиску на суддю. Це створює реальну загрозу їх незалежності, яка є конституційним принципом і забезпечується, крім іншого, заборонаю будь-якого впливу на суддів (чч.1 і 2 ст.126).

У **ч.3 ст.6 закону «Про судоустрій і статус суддів»** закріплено, що «втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою дискредитації суду або впливу на безсторонність суду, заклики до невиконання судових рішень забороняються і мають наслідком відповідальність, установлену законом» [4].

Однак останнім часом набули досить системного характеру випадки, коли на адресу суддів і членів їхніх сімей лунають погрози, неодноразово блокувалися приміщення, надходять повідомлення про їх мінування тощо. Тому, враховуючи все це виникає запитання: чи має суддя, який виконує свої професійні обов'язки, ефективні засоби захисту в разі тиску під час розгляду справи та прийняття рішення?

На жаль, реалії сьогодення засвідчують відсутність дієвих та ефективних методів протидії тиску і результативних засобів захисту [5, с.136].

Я вважаю, що деякі аспекти побудови судових систем і роботи суддів країн Європи, а також досвід проведення судових реформ доцільно було використати для введення у вітчизняне законодавство. Значна частина нововведень вже починає поступово втілюватись на практиці. **Проте, є досить багато проблем, які залишаються невирішеними, зокрема:**

- на критично низькому рівні залишається довіра громадян до суду;
- суттєво висока завантаженість судів;
- залежність суддів і судів;
- вплив влади, тобто політизованість процедури формування
- суддівського корпусу;
- невиконання судових рішень, що набуло системного характеру;
- постійне недофінансування судової влади тощо.

Тому всі ці прогалини потребують вирішення та проведення змін [6].

Отже, така проблема, як реформування судової влади в Україні на сьогодні виявляє свою актуальність, оскільки найважливішими передумовами розвитку громадянського суспільства мають стати якісне, стабільне законодавство та ефективне правосуддя, які здатні реально забезпечувати надійний захист прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави.

Враховуючи все вищенаведене існує необхідність теоретичного осмислення нового етапу реформування судової системи в Україні, наближення її до європейських стандартів для ефективного вдосконалення та реалізації її на практиці. Спрямованість судово-правової реформи перш за все повинна спричинити до максимального забезпечення принципу верховенства права, а

також до досягнення соціального ефекту у суспільстві, відновлення довіри до судової влади й створення умов доступного правосуддя [1, с.243].

Література:

1. Бульба О.С. Судова реформа в Україні: сучасний стан та перспективи удосконалення: монографія за ред.: О.С. Бульби. Київ, 2018. с.243.
2. Москович Л.М. Статус суддів: теоретичний та порівняльно-правовий аналіз: монографія за ред.: Л.М. Московича. Харків, 2015. с.34-38.
3. Федоренко В.Л. Конституційно-правовий статус суддів судів загальної юрисдикції: монографія за ред.: В.Л.Федоренко. Миколаїв, 2015. с.56.
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. No 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення 30.05.2020).
5. Шевчук С.В. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні: підручник за ред.: С.В. Шевчука, 2016. с.134-137.
6. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/> (дата звернення 30.05.2020).